

О.У. Бойтўраев, илмий рахбар О.Х. Ҳамидов
Наманган муҳандислик–қурилиш институти
Наманган, Ўзбекистон
olimjonboyturayev26091980@gmail.com

ЎЗБЕКИСТОНДА ТУРИЗМ ЕТАКЧИ ТАРМОҚСИФАТИДА: МУАММОЛАР ВА РИВОЖЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ

Аннотация. Ушбу мақолада Ўзбекистонда жадал ривожланаётган туризм саноатини ривожлантириш жараёнидаги маълум бир таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилганлиги билан изоҳланади.

Калит сўзлар: туризм саноати, тенденция, туризм хизматлари, жаҳон ҳамжамияти, интеграция.

Бугунги кунда туризм жаҳон иқтисодиётида жадал ривожланаётган тармоқларидан бирига айланиб, шунингдек, алоҳида мамлакатлар ва минтақалар иқтисодиётининг ўсишига бевосита таъсир этувчи энг муҳим, доимий ва узоқ муддатли тенденциялардан бирига айланиб улгурди. 1980 йилда Манилада бўлиб ўтган “Дунё туризми тўғрисида”ги декларациясида таъкидланганидек, туризм соҳасида мутахассислар тайёрлаш учун ёшлар таълими таркибидастурларига туризм таълими ва тарбияси муҳим элементга айланиши лозим. Туризмда таълим соҳасидаги жаҳон ҳамжамиятининг позициясига алоҳида эътибор қаратиш лозим. Ушбу позиция Жаҳон туризм конференциясининг якуний ҳисоботида тўлиқ акс этган [1].

2019 – 2025 йилларда Ўзбекистонда туризм соҳасини ривожлантириш Концепциясини амалга ошириш доирасида ушбу соҳасини жадал ривожлантириш бўйича кўрилган чоралар натижасида жорий 2019 йилнинг 6 ойида юртимизга 3 миллион нафардан ортиқ хорижий туристлар ташриф буюрди. Бу – ўтган йилга нисбатан 30 фоизга кўпдир. Шунингдек, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 28 фоиз кўп туризм хизматлари экспорт қилинган [2].

Ўзбекистон Республикасининг минтақавий бозорларда туризмни ривожлантириш учун улкан салоҳиятга эга эканлиги сўнги уч йилликда ўз аксини топмоқда. Шу асосда, 2025 йилга қадар юртимизга ташриф буюрадиган хорижий сайёҳлар сонини 9 млн. нафарга, туризм экспортидан келадиган йиллик даромадни эса 2,3 млрд. долларга етказиш режалаштирилган [3].

Рекреацион ресурслар ва тарихий-маданий мероснинг туризм салоҳияти Ўзбекистонга халқаро туризм бозорига уйғун интеграциялашиш ва мамлакатда туризмнинг жадал ривожланишига эришиш имконини беради. Бу бандлик ва даромадларнинг барқарор ўсишини таъминлайди. Туризм билан боғлиқ тармоқларнинг ривожланишини рағбатлантиради ва миллий иқтисодиётга инвестициялар оқимини оширади. Туризм саноатида йил сайин дунё миқёсида ялпи талабнинг ортишига аҳоли сонининг ва даромадининг ортиб бориши бу йўналиш жадал ривожланишига сабаб бўлмоқда. Мавжуд туризм инфратузилмаси тизими, кўрсатилаётган туризм хизматлари ҳажми, турлари ва сифати замонавий талабларга мослаштирилмоқда. Туризмнинг мамлакат миллий иқтисодиётидаги тизими, хизмат кўрсатиш ва хизматлар экспортидаги ўрни ва салмоғи, аҳолини иш билан таъминлаш соҳасидаги кўрсаткичлари сезиларли даражада ортмоқда.

Туризм соҳасини замонавий андозалар асосида ташкил этиш учун сўнги беш йилликда мамлакатимизда туризм фаолиятига стратегик сектор даражасида эътибор берилмоқдаки, ушбу соҳага оид Президентимизнинг бир қатор Қарор ва Фармонлари

тасдиқланиб амалиётга жорий этилмоқда. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 2 декабрдаги ПФ-4861-сон «Ўзбекистон Республикасининг туризм соҳасини жадал ривожлантиришни таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони, 2018 йил 3 февралдаги ПФ-5326-сон «Ўзбекистон Республикаси туризм салоҳиятини ривожлантириш учун қулай шароитлар яратиш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони, 2018 йил 6 февралдаги ПҚ-3509-сон «Кириш туризмни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори, 2018 йил 7 февралдаги ПҚ-3514-сон «Ички туризмни жадал ривожлантиришни таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори ҳамда мазкур фаолиятга тегишли бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган вазифаларни амалга оширилаётганлиги мамлакатимизда ушбу сектор ривожланишида муҳим аҳамият касб этади.

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар Стратегиясида туризм индустриясини жадал ривожлантириш, иқтисодийда унинг роли ва улушини ошириш, туристик хизматларни диверсификация қилиш ва сифатини яхшилаш, туризм инфратузилмасини кенгайтириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган [4]. Лекин мамлакатимизда ушбу тармоқ ривожда инфратузилма билан боғлиқ бўлган баъзи муаммолар мавжудки, уларни бартараф этиш соҳа ривожини янада юқори босқичга олиб чиқади.

Бизнинг фикримизча, мамлакатимизда туризм индустриясини янада ривожлантиришда амалга оширилиши лозим бўлган ишлар қуйидагилардан иборат:

1. халқаро туризмда тадбиркорлик ва хусусий шерикчилик фаолиятдан кенг фойдаланишни янада жадаллаштириш;

2. халқаро туризм бозорида маҳаллий ахборот агентликлари орқали ривожланган мамлакатларни Ўзбекистоннинг туристик имкониятлари билан таништиришга ҳаракат қилиш;

3. туристик хизматлар сифатини тубдан такомиллаштирувчи инновацион лойиҳалар ва ишланмалар танловини мунтазам ўтказиб бориш ва амалиётга татбиқ этиш механизмларини такомиллаштириш;

4. туризм соҳасида ишлаётган мутахассисларни хорихда малака оширишини мунтазам рағбатлантириб бориш;

5. халқаро туристик ташкилотлар билан ахборот алмашишни яхшилаш, биргалиқда фаолият юрита оладиган давлатлар билан қўшма корхоналар, компаниялар тузиш ва улар фаолиятини кенг йўлга қўйиш;

6. автотранспортвоситаларини, автоуймушина лариватирка

малариниқисқамуддатларгаижарагабериштизиминийўлгақўйиш;

7. ичкитуристикбозордаўзарорақобатнианадакучайтиришвабошқатадбирларни амалгаоширишмуҳимаҳамиятгаэгадир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Манильская декларация по мировому туризму. WTO. Мадрид. 1980.

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 14 август куни — Мамлакатимизни ижтимоий – иқтисодий ривожлантириш бўйича 2019 йилнинг биринчи ярмида амалга оширилган ишларни муҳокама қилиш ҳамда 9 ой ва йил якуни бўйича белгиланган прогноз параметрларига эришишни таъминлайдиган устувор вазифаларга бағишланган кенгайтирилган йиғилиш материали.

3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. 2018 йил, декабр.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ 4947-сонли Фармонига 1-ИЛОВА 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини

ривожлантеришининг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси.
<http://strategy.gov.uz>. 7 б.

А. Данияр, ғылыми жетекшісі М.С. Досманбетова
Халықаралық Бизнес Университеті
Алматы, Қазақстан
aidaniyar@inbox.ru

БАҒАЛАУ КОМПАНИЯЛАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІНДЕ ЕСЕП, АУДИТ ЖӘНЕ ТАЛДАУ ЖҮРГІЗУ

Аннотация. Нарықтық қатынастар жағдайында кез келген компанияның табыстылығының өте маңызды өлшемі бухгалтерлік есеп пен аудитті дұрыс жүргізу болып табылады. Бағалау қызметі ондаған жыл бұрын пайда болды және жыл сайын бұл сала бухгалтерлік есеп, аудит және талдау жүргізудің дұрыс тәсілімен бірге дамып, жаңа деңгейге шығады. Бұл мақалада бағалау компанияларының қызметі мен бухгалтерлік есепке алу арасындағы байланыс қарастырылады, олардың бір-бірімен өзара іс-қимылының ерекшеліктері көрсетіледі және бағалау қызметі мен есепке алудың және аудиттің тиімді шарттары болжанады.

Түйін сөздер: бағалау қызметі, нарықтық қатынастар, бағалау объектісінің құны, мүлік, жылжымайтын мүлік, бухгалтерлік есеп және аудит.

А. Данияр, научный руководитель М.С. Досманбетова
Университет международного бизнеса
Алматы, Казахстан
aidaniyar@inbox.ru

ВЕДЕНИЕ УЧЕТА, АУДИТА И АНАЛИЗА В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОЦЕНОЧНЫХ КОМПАНИЙ

Аннотация. В условиях рыночных отношений очень важным критерием успешности любой компании является правильное ведение бухгалтерского учета и аудита. Оценочная деятельность появилась десятки лет назад и с каждым годом эта сфера развивается и выходит на новый уровень вместе с правильным подходом ведения бухгалтерского учета, аудита и анализа. В данной статье рассматривается связь между деятельностью оценочных компаний и бухгалтерским учетом, указываются особенности их взаимодействия друг с другом и прогнозируются дальнейшие эффективные условия оценочной деятельностью и учетом и аудитом.

Ключевые слова: оценочная деятельность, рыночные отношения, стоимость объекта оценки, имущество, недвижимость, бухгалтерский учет и аудит.

Жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу процесінде өмір сүрудің барлық салаларында - саяси, экономикалық және тіпті әлеуметтік салаларда жүйелі өзгерістер болып жатыр. Бағалау қызметі да маңызды мәнге ие болды, өйткені оның дамуы экономиканы реформалау процесінің құрамдас бөлігі болып табылады. Бағалау қызметі бағалаушы іске асыратын кәсіби құндық бағалау процесін және қолданбалы экономикалық ғылымды (және тиісінше ғылыми пәндерді) өзінің әдіснамасымен, терминологиясымен, зерттеу принциптерімен және бағалаушының